

KRONİK

ZİNADA ŞİKÂYET HAKKI

Dr. Yılmaz GÜNAL

Türk Kadınlar Birliği tarafından hazırlanan, Başbakan'a takdim edilen ve Milletvekillerine de dağıtılan bir kanun tasarısı, Türk Ceza Kanununun beş maddesinin değiştirilmesini öngörmektedir. Bunlar ise «Zina» ile ilgili hükümlerdir.

Bunu, tasarının gerekçesi şu şekilde cevaplandırmaktadır: «Atatürk devrimlerinden biri olan Türk Kadınlarının medenî hakları, aradan 38 yıl geçmesine rağmen sosyal alanda yönüne varamıyan bir akış halindedir. Bu akışın aynı yönde devamı ise, her geçen gün varılması gerekli hedeften ayrılan ve kapatılması imkânsız hale gelen geniş bir açı meydana getirmektedir. Türk Medenî Kanunu ile kabul edilen tek evlilik sistemi Türkiye'de geride bıraktığımız yıllar içinde uygulama alanına ancak belirli büyük şehirlerde geçebilmiş olup, çok evlilik sistemi fiilen yakılmamıştır. Anadoluda kadının aciz durumdan kurtarılması, nesebi gayri sahîh çocukların kaydediği büyük artışların azaltılması ve temel kadın devrimlerimizden olan tek evlilik prensibinin gerçekleşmesi gerekçeler»i bu tadillerin yapılması teflifini doğurmuştur, denmektedir.

Şüphesiz «tek evlilik sisteminin» memleketimizde geniş çapta yerleşmemesinin nedenleri bu gerekçenin getireceği tadilleri de aşan, geniş, sosyal, ekonomik, kültürel hatta psikolojik olaylara dayanır. Biraz da geniş anlamda «toplumsal kalkınma» meselesidir. Bununla beraber, cezanın, toplumu eğitici, genel ve özel suçu önleme niteliği göz önüne alınınca, «zina»nın cezalandırılması ve bu yolla da «tek evlilik» » sisteminin daha gerçek tatbikatına gidileceğini ümit etmek çok fazla iyimserlik olmaz.

Anayasamızın da ifadesiyle, «aile Türk Toplumunun temelidir». Bu temelin kuvveti toplum bünyesinin de kuvvetli olmasını gerek-

tirir. Bu bakımdan «ailenin, ananın ve çocuğun korunması» öngörülmüştür. Evliliğin kamusal niteliği haiz olduğu kabul edilmiş ve cazaî himaye altına alınmıştır.

«Karı - koca birbirine sadakat ve müzaheretle mükelleftir.» Bu sadakatı sarsan, evliliğin samimiyet ve vakârını rencide eden fiillerden en önemlilerinden biri de şüphesiz «zina»dır.

Acaba, kadın ve erkeğin, zinaları arasında fark görmek ve kadının için kocasından gayri bir kimseyle ve ayrı cinsten birisiyle bir defaya mahsus olsa bile, cinsi münasebette bulunmak, zina suçunu işlemek için kâfi iken, koca bakımdan zinanın gerçekleşmesi için karısından başka biriyle, kendi evinde veya başka yerde, karı - koca gibi yaşama şartını aramakta isabet var mıdır? Bunu Anayasamızın ışığı altında olumlu olarak cevaplandırmak oldukça güçtür. Zira, «temel hak ve ödevler» den bahsederken «eşitlik» le ilgili maddede, «herkes cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin kanun önünde eşittir» denmektedir. Halbuki, Ceza Kanunumuzun ve tâdil teklifinin zinayla ilgili maddesi karşısında kadın ve erkeğin eşitliğinden bahsedilmez. Ayrıca «adam öldürme ve müessir fiil» suçlarında zina halinede veya cinsi münasebette bulunmuş olduğundan zevahire göre şüphe edilmeyecek halde görünen karı ve koca bakımından aynı kanun bir ayırım yapmamıştır. Bir kere de olsa bu fiili işlemiş olan kocasını bu durumda gören ve öldüren kadına az bir ceza vermekle yetinmiştir. Bu maddede ise koca bakımından kadının ki ile aynı bir zina suçu kavramı koymaktadır. Ayrıca bu hüküm, kadının zina fillî karşısında kocasında daha az hassas olmadığı hükmüne de dayanmaktadır.

Diğer yandan medenî kanun «karı - koca birbirine sadakatla mükelleftir» derken erkeğin sadakatını devamlı olarak karı - koca gibi başka birisiyle yaşamış olmakla, kadınınkini ise bir kerede olsa, kocasından başka birisiyle cinsi münasebette bulunmuş olmakla ölçmek isabetli bir ayırım değildir. Bununla beraber bu ayrımı yeni latin memleketlerinde (İtalya, Fransa, Belçika, İspanya, Lüksemburg) da yapılmış, buna mukabil Cermen tipi kanunlarda tanınmamış ve nihayet Anglo - Sakson tipi kanunlarda ise zina bir suç olarak dahi kabul edilmemiştir.

Diğer yandan zina bir boşanma sebebidir, bir nevi, zina diğer müeyyidesini, aile müessesesinin sona ermesi şeklinde olan «boşanma» dâbulmaktadır. Hattâ zinanın ayrıca cezalandırılması yerine, boşanmayı yeter ve kâfi bir müeyyide bulanlar da vardır. Fakat, 1952 - 54 ve 1957 - 59 yılları arasında boşanma istatistiklerini ve yi-

ne aynı devre içinde zinadan dolayı mahkûm olanları göz önünde bulundurursak, bu gibi haller de daha çok boşanma yoluna gidildiği görülmektedir. Yahut hiç olmazsa boşananlar mahkûm olanlardan daha fazladır. Bu devreler içinde zinadan mahkûm olanlar 12946 olmasına karşılık, sadece zina dolayısıyla boşanan lar 11654 dir. Buna terk, geçimsizlik, sair sebebler ve bilinmeyenlerin sayısını müayyen bir yüzde ilâve edersek boşanma yolunu seçenlerin 39869 olduğunu görürüz, Ayrıca henüz kesinleşmemiş veya sonuçlanmamış veya takibattan kaldırılmış boşanmaları da göz önünde bulundurursak bu rakkam daha da yükselir. Zinadan dolayı boşananlar bu devreler içinse boşananların arasında % 18 teşkil etmektedir. Bu ayrıca belirtmiş olduğumuz gibi yapılacak ilâvelerle % 63'e çıkmaktadır.

Ceza kanunumuza göre zinadan dolayı takibat icrası kararı, kocadan birinin şahsî dava açmasına bağlıdır. Başkaları ve savcı bu davayı ikame edemez. Davadan vazgeçmek hükümden sonra dahi mümkündür. Karı - kocadan birinin ölümü davayı iskat eder.

Kadınlar birliğinin teklifinde ise, takibat için karı - kocadan başka her vatandaşın ve ilgili kurumların da, savcılara müracaat hakkı olduğu gibi, savcılar da şikayet olmaksızın bu konuda resen hareket yetkisine sahip bulunmaktadırlar. Ayrıca ceza kanununun 444 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmak istenmektedir. Böylece karı, kocanın birbirlerine karşı zina davalarında af yetkileri olmayacaktır. Ayrıca tasarıdan karı, kocadan birinin ölümü halinde davanın devam edeceği gibi bir netice çıkarılabilirse de «mazununun vefatı hukuku amme davasını ortadan kaldırı» prensibi bunun aksini anlamamıza manidir.

Zinadan dolayı şikâyet hakkının her vatandaşa, bu arada savcılara resen hareket şeklinde tanınmış olması da tatbikatta aile düzenine huzur yerine huzursuzluk getirecektir. Zira gelişi güzel yapılacak ihbarlar «affedersiniz yanılmışız» şeklinde mazeretlerle aile müessesesinin vakar ve ciddiyetine tam iri güç darbe indirilmiş olacaktır Bu hususta ayrıca karı, kocanın rızalarının hiç hesaba katılmış olmasına da iştirak imkânsızdır.

Karı ve kocanın af yetkilerinin kaldırılmış olması da bir aileyi yıkılmaktan kurtarma imkânını yok etmektedir. Halbuki zinayı cezalandırmak «Devletin hakkıdır. Fakat vazifesi değildir. Ceza takibinin uygun olup olmayacağını mağdur eş takdir eder.»

Kadınlar Birliğinin Kanun tasarısının gerekçe kısmında belirtildiği gibi eğer «Türk Kadınlarının medenî hakları 38 yıl geçmesine rağmen sosyal alanda yönüne varamıyan bir akış halinde» ise ve «Türk Medenî Kanunu ile kabul edilen tek evlilik sistemi Türkiye'de geride bıraktığımız yıllar içinde uygulama alanına ancak belirli büyük şehirlerde varabilmişse» bunun nedenleri farklıdır. Belki de toplumsal kalkınmanın bütün yurt sathında bir kabarma şeklinde toptan olmayıp, belirli merkezlere inhisar etmesidir. Nihayet, ekonomik, kültürel ve sosyal alanlardaki kalkınma çabamızdan büyük şehirler dışındakilere çok şeyler veremeyişimizdir. Buralardaki kadın ve erkeklerimizi uyarmak çok evliliği kabul eden dini taassubu yıkmak onlara gerçek kişiliklerini kazandırmak güç, fakat uzun süreli de olsa hepimizin vazifesidir. Bu yöndeki davranışlar ise kısa sürede neticeye götüreceği umulan kanun tâdillerinden çok daha isabetli ve emindir.